

ОСТАННІ ВІСТІ

Четвер 2-го червня 1966 р.

В АМЕРИЦІ

КОНФЕРЕНЦІЯ БІЛОГО ДОМУ в справі громадянських справ почалася тим, що її провідники мусили погодитися на те, щоб делегати могли схвалювати резолюції з критикою Уряду президента Джансона. З такого рішенням задоволенням крайовий директор Конгресу Расової Рівності Флорід МекКіссінг, який перед початком Конференції домагався, щоб делегати мали право схвалювати резолюції, в яких зайняли б становище до теперішніх осягів і невдач в ділянці охорони громадянських прав негритянського населення. Президент Джансон заявив на пресовій конференції, що він сподівався того, що деякі делегати не вдоволені з дотеперішніх осягів, але в цій ділянці с вже й поважні здобутки, які треба оцінити.

ЗДА НЕ ЗАГРОЖУЮТЬ КУБІ, як про це кричить кубинський диктатор Кастро, який зарядив воєнне потягів після того, як варту морської піхоти на Кубі вбила була біла американська база Гвантанамо кубинського воєнка, який перейшов був на американську територію на цій базі. Кубинці твердять, що їхній воєк загинув на кубинській території, а Державний Департамент заперечує це і дивується, чому Кастро мобілізує військо, а СССР заявляє, що буде обороняти Кубу проти американської агресії. Це кубинці спровокували нещасливий випадок, переходячи на американську територію.

ФАРМЕРСЬКІ ПРОДУКТИ ПОДЕШЕВІШАЛИ на 0.75 відсотка в місяці, який закінчився 15-го травня ц. р. Департамент Рільництва повідомляє, що подешевшання настало тому, що впади ціни на яйця та на молоко, а також на велику рогату худобу. Зменшення ціни було б ще більше, якби не те, що в тому самому часі подорожчали такі фармерські продукти, як помаранчі, яблука та пшениця. Ціни на фармерські продукти в половині травня були на 3.4 відсотка менші як в половині лютого цього року, але вони були ще на 5 відсотків більші, як в травні минулого року. В лютому ц. р. ціни були на 14 відсотків вищі, як ціни в лютому 1965-го року.

ТЕПЕРІШНЮ СИСТЕМУ РЕКРУТАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ треба змінити, бо вона несправедлива, — твердять республіканські конгресмени. Вони кажуть, що в різних стейтах на різних засадах звільняють від обов'язку служити у збройних силах країни. І так на засади пункту 4-Ф в Міншгені звільняють від військової служби 1.7 відсотка, в Ілліной — 2.8; а в Нью Джерсі — 3.9; в Огайо — 5.2; Пенсильванії — 5.8, а в Массачусетсі аж 8.9 відсотка. Звільнення згідно з 4-Ф пунктом відбувається тоді, коли визнають людина за невідомою до військової служби на основі фізичної або умовної незділності. Новий регулямін мав би факсувати цю нерівність і несправедливість.

БЕЗПЛАТНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ повинно початися вже в 4-му році життя, а не в 6-му, як це тепер діється. Так твердять окрема комісія Крайового Виховного Товариства. Але це твердження не значить, що вже в 4-му році діти мають навчатися в першій класі народної школи, бо це мало б закінчитися так, як тепер с. В 4-му році життя діти мали б ходити до передшкільної чи до дитячих садків. Коли ця вимога буде здійснена, тоді мусіла б бути змінена програма навчання в першій класі народної школи. І тепер деякі діти навчаються вже в 4-му році, але ця засада мала б бути загальною, щоб вможливити безплатне навчання і бідним дітям.

У СВІТІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДІН РАСК ПРИБІВ в середу 1 червня ц. р. до Фінляндії і нараджувався з її президентом Угро Кекконеном, прем'єром Рафаелем Паазіо та міністром закордонних справ Ахті Карялайніном. Офіційно сказано, що Рашк інформував фінських державних мужів про план Америки щодо боротьби проти голоду і неграмотності у світі. Невеличкі групи лівих паціфістів і комуністів пробували демонструвати проти ЗДА, але це їм не вдалося.

3-ДЕННІ НАРАДИ МІНІСТРІВ МАЛЯЗІЙ І ІНДОНЕЗІЙ В БАНГКОКУ (ТАЙ) скінчилися успішно: в комунікаті сказано, що Індонезія і Малайзія рішили замиритися. Це порозуміння мусить бути затверджене урядами обох держав. Замирення між Індонезією і Малайзією с новою прогрою комуністичної стратегії на Далекому Сході та перемогою антикомуністичних сил в Індонезії.

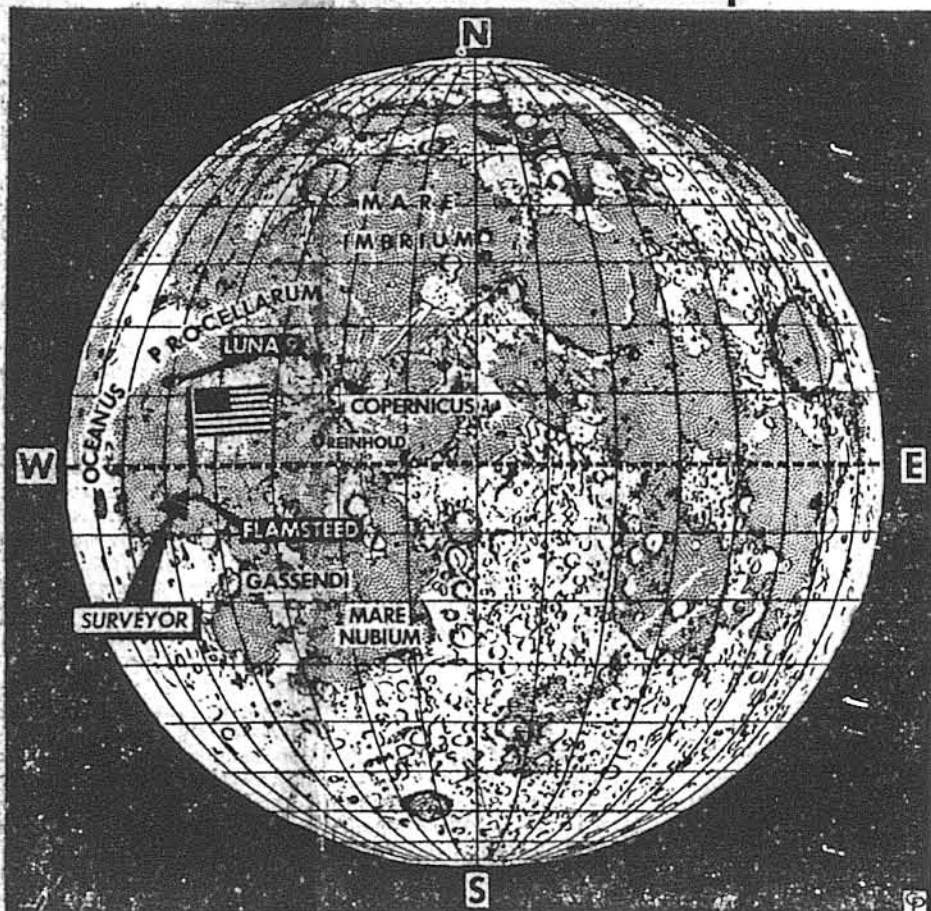
ВИСОКИЙ КОМІСАР АВСТРАЛІЙ В ЛОНДОНІ, СЕР АЛЕКСАНДЕР ДОВНЕР, ДВІЧІ ПРОСИВ в минулому тижні британський уряд з'ясувати своє становище в справі причетності британських збройних сил до Південної Азії й Океанії. Британська Біла Книга подала до відома, що уряд рішив зредукувати свої збройні сили в тіх частині світу, але деякі видатні члени керівної Партії Праці в Британії твердять, що Британія відіслала свої збройні сили з Адену та взагалі з усіх станиць на схід від Суєзу. Австралія стривожена цим, вбачаючи у цьому послаблення своїх безпеки. Британський прем'єр Гарольд Вілсон дав задоволення відповіді щодо „принятості“ Британії також в майбутньому на Далекому Сході.

ЯПОНСЬКА КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ ВІДКИНУЛА пропозицію китайських комуністів, щоб Японію приготувати до війни проти „американських імперіалістів“ по стороні Комуністичного Китаю. Японські комуністи твердять, що відкидаючи військово-політичний пакт з ЗДА, вони проте с також проти „лівого авантюризму“. Японська комуністична преса перестала передруковувати статті китайських комуністів.

В ІНДОНЕЗІЇ ТРИ КАНДИДАТИ СТАРАЮТЬСЯ ЗА становище президента, що його займає Сукарно. Коштинський віце-президент Мохаммед Гатта, який 10 років тому зрікся свого становища у конфлікті з Сукарном, був швидко потім арештований і недавно виїшов на волю, заявив, що він готовий прийняти становище президента. Другим кандидатом с теперішній міністр фінансів султан Гамангку Бувоно, а третім с надзвичайно популярний генерал Абдул Гаріс Насучун, ноторний ворог комуністів та протиник Сукарна. Сукарно все це вважав себе „досмертним президентом“, але парламент, який швидко збереться, має право скинути його й обрати іншого.

ФРАНЦІЯ МАБУТЬ ТАКИ ВІДКЛІНЧЕ своїх 70.000 військової Західної Німеччини — твердить західна преса. Франція погоджується вправді залишити їх, коли Німеччина собі цього бажає — а німецький канцлер Людвіг Ерхард заявив публічно „так“ — але не хоче прийняти клявузу, що у випадку війни ці війська автоматично будуть включені у збройні сили НАТО.

„СІРВЕЕР“ З УСПІХОМ ОСІВ НА МІСЯЦІ

Малюнок поверхні Місяця із зазначенням стрілкою і прапором ЗДА місця, де осіла американська космічна ракета „Сірвеер“.

Пасаде́на, Калифорні́я. — В ранніх годинах 2-го червня ракета „Сірвеер“ із повним успіхом осіла на Місяці в районі Океану Штормів, звідки вона вже почала передавати телевізійним способом фотозображення поверхні цієї планети. Осія цієї ракети з інструментами уважались за великий успіх американської науки й техніки, бо Сірвеер має передавати докладніші світлинні поверхні Місяця в порівнянні з тими, що їх зробила була цього року совєтська ракета, який вдалося без зудару з поверхнею Місяця сісти на цій планеті. Сірвеер був випущений в понеділок 30-го травня, він зробив дорогу 247.538 миль від Землі до Місяця. Найважливіша частина лету була під час останніх 30-ох мінут, коли ракета за допомогою різних приладів мала сповільнити свій темп лету до того ступня, щоб без сильного зудару могла сісти на Місяці, не пошкоджуючи тих численних інструментів, які були в ракеті. Представник Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації Бенджамін Мілвіцкі заявив, що якщо ракета не змогла була без пошкодження осісти на Місяці, то й тоді був би великий успіх, бо з землі вдалося справно покерувати напрямом ракети так, що вона осіла майже в тому місці, де й було призначено, і зробила це щодо секунди в тому часі, який був їй призначений. Сірвеер віз із собою цілу низку електронічних інструментів, які не могли бути докладно випробовані на землі, де є інші притягання, як на Місяці. Та все функціонувало згідно з планом науковців, які вдоволені зі своєї праці. Мілвіцкі заявив, що Сірвеер сів так, як той диригент, який починає симфонію, не перебивши з нею ані однієї проби. Ракета Сірвеер важить 2.400 фунтів, СССР робив кілька невдалих проб, поки йому вдалося випустити свою ракету „Луна“ на Місяць 3-го лютого цього року. Американцям вдалося за першим разом із успіхом випустити Сірвеера ч. 1.

Випущення Джеміні 9 відкладено на п'ятницю 3-го червня

Кейп Кеннеді, Флориди. — В середу 1-го червня мали випустити космічний корабель Джеміні 9 в триденну подорож доккола Землі. Все було готове до старту, і о год. 11-й перед полуднем випустила ракету ATDA, яка заступила ракету Аденжу, що 17-го травня згоріла і внеможливила лет астронавтів підполковника летунства Томаса П. Стеффорда і командора флоту Юджина А. Сервена. В середу ракета ATDA з успіхом вилетіла в космос, і о год. 12:38 пополуноді мав стартувати Джеміні 9. Але кілька мінут перед стартом стверджено, що не функціонувало правильно оди із електронічних інструментів, і внаслідок цього треба було відкласти лет космічного корабля Джеміні 9 на п'ятницю. Ракета ATDA вже кружляє доккола Землі, і з нею астронавти Джеміні 9 мають летіти кілька разів під час летів доккола Землі. Астронавти не вдоволені з новою невдачею, бо це другий раз вони чекали на лет, який не міг відбутися.

Стефанія Пушкар, голова СУА, взяла участь у Конгресі Жіночої Ради в Тегерані

Філадельфія. — Дня 26 травня ц. р. закінчився Конгрес Міжнародної Жіночої Ради в Тегерані. Він проходив з участю 300 делегаток 42-ох країн. Уряд Ірану дав Конгресові всяку можливу підтримку включно з приміщенням у міністерстві закордонних справ. Дружина Шаха була продектором Конгресу. Головою теомо Конгресу було гасло „Давні цінності в модерних умовах“. Ішло тут про ситуацію азійського жіноцтва, що повинно знайти своє місце в країнах розвитку. Національній Раді азійських країн звітували про свої труднощі й осяги в боротьбі з неписьменністю, жіночої праці та домашнього промислу. Для перегляду цієї останньої ділянки влаштовано виставку народного мистецтва різних країн. Національна Рада Жінок Америки теж включилася в цю виставку, подаючи перегляд творчості своїх національних груп. Великою несподіванкою було для всіх українських ляльок і писанки, виконані тутешніми нашим поселенцями. Пані Стефанія Пушкар, голова Союзу Українок Америки, що входила в рамки американської делегації, дала почин до того виступу. Внаслідок того її запрошено до Комісії Мистецького Промислу, де вона могла розказати про це наше виробництво й подати кілька цінних порад відносно краді організації домашнього промислу в Азії.

УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА ГРОМАДА В МАДРИДІ ЖЕРТУЄ \$100 НА УНІВЕРСИТЕТ В РІМІ

Невеличка Українська Студентська Громада в Мадриді, столиці Іспанії, прилучилася до загальної акції свого українського громадянства та пожертвувала із своїх скромних фондів \$100 на фонд Українського Католицького Університету в Римі. Гроші переслали за посередництвом д-ра Степана Вороха до Громадського Комітету, який влаштовує 100-

УРЯД У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ І БУДДИСТИ ПРИЙНЯЛИ КОМПРОМІС

Сайгон. — Між військово-політичним урядом у Південному В'єтнамі та представниками Об'єднаної Буддистської Церкви прийшло після триденних нарад до компромісу. 10 генералів, що становлять керівну хунту, погодилися прийняти до хунти таке саме число цивільних осіб — представників існуючих у В'єтнамі Церков та інших „масових організацій“. Так зреорганізована хунта має обрати президента, а той має призначити прем'єра. Буддисти сподіваються, що таким чином вдасться їм відсунути від влади президента, генерала Нгуєна Ван Тіс і прем'єра Нгуєна Као Кі, але водночас ті керівні військовики вважають, що вони будуть „обрані“, бо всі військові члени нової хунти йтимуть солідарно, а цивільні будуть поділені. Ця реорганізація має прийти вже в найближчий понеділок, при чому уряд має призначити цивільні особи до нової хунти. Вона буде офіційно зватися Комітетом Національного Проводу. Поширена дорада рада має бути обрана 19 червня, а 11 вересня мають відбутися вибори до Конституційного Зібрання. Однак, не вважаючи на такий компроміс — не настав спокій, бо ліва радикальна група буддистів не хоче визнати того компромісу і жадає далі, щоб названі два генерали, президенти і прем'єр, негайно згодилися домісії. На вулицях Сайгону знову відбулася антирежимова й антамериканська демонстрація. Ще гірші відносини запанували у центрі протирежимового руху місті Г'є, де кількасот студентів та різних юнаків, між якими напевне с чимало комуністів, озброєні легкою стрільною зброєю, стали фактичними панями міст. З вулиці Г'є зникли поліцейські й військові й настав там стан повної анархії. Прем'єр Као Кі дав наказ військовому посадникові в Г'є завести лад над власним військом, в протиную випадку він — прем'єр Кі — виїде туди вірні урядові війська. У сподіванні атаки проти того міста — студенти й військові буддистські монахи почали приготуватися до збройної оборони. Як уже повідомлялось, у місті Г'є спалено будинок американського консуляту, а демонстранти спалили ляльку, що мала зобразити президента Ліндона Джансона. Однак керівні американські чинники сподіваються, що прем'єрові генералові Кі вдасться опанувати ситуацію, тим паче, що в буддистському проводі нема єдності і помірковані елементи протиставляться радикальним. Сам президент Джансон висловився оптимістично на своїй пресовій конференції 1 червня ц. р. про дальший розвиток подій у В'єтнамі.

З воєнного фронту повідомляють, що могутній налет американських бомбовиків проти Північного В'єтнаму знищив дотла найбільший північно-в'єтнамський арсенал в Сайбай, за 75 миль на північний захід від Ганой. Це був комплекс коло 120 будинків, що стояли у формі підокви, й були коронені 30 протилетунськими батареями, з яких кожна мала по 10-18 керованих радіаром гармат. Налет проти того могутнього об'єкту тривав півтори години.

Підгортний заповідає оборону Сибіру проти можливої агресії Китаю

Москва. — Голова Верховного Совету СССР Микола Підгортний заявив 1-го червня ц. р. у Хабаровську, що совєтські кордон на Далекому Сході добре бережені і що однакво тамашою совєтська армія як і тихоокеанська флота дадуть відпор можливому агресорові. Підгортний не назвав за іменем, хто може бути тим агресором, але східний Сибір має єдиний кордон з Китаєм, а сам Хабаровськ с прикордонним промисловим містом. В половині травня побував у Владивостокі Леонід Брежнев і промовляв у тому самому тоні. Відвідини в такому короткому часі отих

ЕНЗЕКУТИВА УНКА ВІДБУЛА СВОЇ ЧЕРГОВІ НАРАДИ

РОКОВИНИ ВЕЛИКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ І ДЕВ'ЯТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ — ГОЛОВНИМИ ТЕМАМИ ЗАСІДАННЯ

Нью Йорк, Н. Й. — Дві лярії УНКА), встановили проблеми — гідне та тривале відзначення 50 роковин Української Національної Революції і підготува Дев'ятого Конгресу Американських Українців зайняли більшість часу на засіданні Екзекутиви УНКА, яка відбула своє місячне засідання в приміщенні Централі УНКА в п'ятницю, 27-го травня цього року. Присутні: Л. Добрянський, Н. Лисогір, М. Стахів, пані О. Лотоцька, І. Білинський, І. Робертс, Я. Гайвас, Р. Рогожа, Б. Коваль, Я. Падох, Л. Футала, І. Фліс, С. Спринський, В. Душник, І. Базарко, М. Дольницький.

У дискусії над проектом Публікаційно-Інформаційної Комісії про видання багатодержельної праці англійською мовою, присвяченої Роковинам Великої Української Революції, дискусанти розглянули різні аспекти цього запланованого монументального видання і одностоглоно прийшли до переконання, що це видання мусить бути нав'язане до сучасності і підкреслити обманий характер т. зв. Жовтневої Революції, що мала на меті відбудову москвської імперії. Проект видання передано назад до Публікаційно-Інформаційної Комісії для дальшого обговорення й рішено, що в справі спеціального фонду для цієї цілі відповідні заклики до Громадянства видасть Дев'ятий Конгрес Американських Українців.

Учасники засідання одобрили: **проект Дев'ятого конгресу Американських Українців** (7-9 жовтня 1966 року), затвердили склад Конвенційного Комітету, (який відбуде своє перше засідання у вівторок, 14-го червня цього року в Канцелярії УНКА), встановили висоту оплати за участь в Конгресі (25 доларів) та назвали склад Номінаційної і Резолюційної Комісії — згідно зі Статутом УНКА, стаття VI —, листа яких буде предложена для затвердження на засіданні Ради Директорів, в суботу 18-го червня цього року.

Крім цих двох справ, які забрали найбільше часу, продискутовано справу зміни Статуту УНКА, вислухано фінансовий звіт, прийнято до відома звіт директора Канцелярії УНКА, вислухано звіт президента УНКА д-ра Л. Е. Добрянського, полагодижено надіслати писма з Головою Управління ОДВУ і проф. Р. Смально Стоцького та вислухано текст прокту Декларації Ради Директорів, що має ухвалити цю Декларацію на засіданні 18-го червня ц. року.

Праця над зміною Статуту продовжується. Як одностоглоно прийшли до переконання, що це видання мусить бути нав'язане до сучасності і підкреслити обманий характер т. зв. Жовтневої Революції, що мала на меті відбудову москвської імперії. Проект видання передано назад до Публікаційно-Інформаційної Комісії для дальшого обговорення й рішено, що в справі спеціального фонду для цієї цілі відповідні заклики до Громадянства видасть Дев'ятий Конгрес Американських Українців.

Точне відомлення з **Канцелярії УНКА** пропозицію на писемі П. директору, мгр Іван Базарко, в якому порушені політичні акції, видавничо-інформаційні, організаційно-адміністративні та фінансові (закінчення на стор. 3-й)

ПАНАХИДА ПО СИМОНІ ПЕТЛЮРІ

Ньюарк. — В неділю 22-го травня, при великій кількості мирян гостей, представників різних організацій та угруповань — людей різних віровізань, — в Українській Православній Церкві Святого Вознесіння о. прот. М. Харішомом була відправлена Урочиста Панахида по Голові Директорії і Головному Отаманові Військ Української Народної Республіки Сл. Симонові Петлюрі в 40-ві роковини його трагічної смерті. На панахиді були присутні, кол. Прем'єр — міністер Української Народної Республіки проф. Б. Мартос, воляки та старшини Українських Армії. Організація: ОБВУА, молоді Пласту, ОДУМ-у вшанували з своїми організаційними прапорами.

ІСТОРІЯ УПА ЕСПАНСЬКОЮ МОВОЮ

Заходом Українського Інформативно-Видавничого Інституту в Буенос-Айресі (Аргентина) друкується праця аргентинського журналіста Енріка Мартінеса — Кодо п. н. „Геріас тра ля кортіна де гієрро“, що с історією УПА, першою того роду книжкою в чужій мові. В цій книжці автор аналізує рух опору окупантам України, що його провадила УПА під час і після другої світової війни.

ГРОМАДСЬКА НАРАДА У ФІЛАДЕЛЬФІ

В неділю 5-го червня о год. 4-й по полудні відбулась у Філадельфії у залі Доому Союзу Українок при вулиці Тринадцятій ч. 4936 Громадська Народа в справі навчання українознавства місцевої української молоді шкільного віку. Наряду скликає місцевий Відділ УНКА. Буде обговорювана

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ НА ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ ПРОГРАМІ

Філадельфія. — В українській телевізійній програмі Години Українських Мелодій Романа Маринювича з Вашингтону, Д. К., що буде передана в неділю 5-го червня, о год. 10:30 вечора з каналу 17 (UHF) WPHL у Філадельфії виступлять: Капель Бандуристів з Дітроїту (кольоровий фільм), танцювальні групи ОДУМ-у з Філадельфії під проводом п. Зої Травер і п. Тамари Федорак та п. Ол. Яремко зі звітом з фінансних змагань коп. м'яча за мистецтво ЗДА. Крім цього будуть показані важливі моменти змагань УСК - Трізуб з Трізуб - Орендж Канті Клуб,

СВОБОДА

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25. Jersey City & Foreign Issues: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For U.N.A. members monthly \$5.50.

Статті і дописи, підписані авторами, не несуть відповідальності Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незадоволені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши задовільну коверту з відповідною поштовою оплатою. За аміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: На рік \$12.00; на пів року \$6.25; на три місяці \$3.25. В Джерсі Сіті і закордоном: На рік \$14.00; на пів року \$7.50; на три місяці \$4.00. Для членів УНСОЮ, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Нова облуда

Комуністична партія Америки в цьому місяці має відбутися в Нью-Йорку свій 7-й, перший від 1939 року. У зв'язку з цим видано накладом 50.000 примірників 127-сторінкову брошуру, в якій з'ясується сучасне, "вірую" цієї партії — її ідеологію і тактику. Як завжди, так і цим разом комуністичні "закоженні" і гасла повні облуди і підступу та обману, щоб закрити ними справжню підвину й антинародну політику.

Отже, американські комуністи заявляють передусім, що вони — американські патріоти й оборонці американської Конституції "в принципі і практиці"; вони проти будь-яких насильницьких способів у змаганні до перемоги комунізму і хочуть досягти цієї мети тільки конституційними засобами; вони признають капіталізм багатим і стверджують, що було б несправедливо думати про скасування в близькому майбутньому монополії; в актуальній програмі вони — за участь робітництва в управлінні великих промислових закладів, за націоналізацію субвенційованих державою діяльностей, як, наприклад, атомової енергії й електричності; вони — за скасування Акту МекКаррена з 1950 року про обов'язок реєстрації комуністів; вони — за державні субвенції для дрібних фермерів, за ведення митної закордонної політики. Водночас партійний лідер Гас Голл заявив, що він — за "мирний діалог" з Церквою, і що його партія не хоче співпрацювати з Конгресом Партією Праці (яка орієнтована на Пейпінг), ані з Соціалістичною Робітничою Партією (троякцістичною).

Американський комуністичний вояк натягнув на себе овечу шкуру з різних причин. Головна — спадок членства з 100.000 у 1939 році до 10.000 в 1964-65 роках. Хоч Гас Голл нахвалюється, що партійні ряди зросли минулого року на 2.000 членів. Добра кон'юнктура для американської компартії ніби в тому, що Найвищий Суд визнає, що не можна карати комуністів за їх партійну приналежність, а кожному зокрема треба доказати конкретний злочин, як теж у тому, що рух за громадянські вольності для муринів та війна в В'єтнамі породили цілу течію так званої " нової лівості".

Однак муриновські лідери, як і опозиціонери в'єтнамської політики Уряду, рішуче відкидають будь-якого не то організаційного, але й ідейного зв'язку з комунізмом. Найбільшим ворогом комуністів в Америці є не поліція. Конгрес, ЕФБІА, але — добробут. З цього міжнародного робітничого американського найбільш антикомуністичного. Зорієнтовані на Москву американські комуністи мусіли за московським диктатором спершу таврувати фашизм, потім виправдати пакт Сталіна з Гітлером, після того знову боронити СССР проти гітлерівського наїзду й прославляти Сталіна, врешті повірити Хрущову, що всі лиха в СССР сталися з вини Сталіна, а швидко після того дізнатися, що Хрущов — шкідник народу. Американець, хоч і з партійним квитком у кишені, не міг додержати кроку московським лівоскокам, не міг стрівати всіх теренів на тему "наздогати й перегнати". І тому, коли тільки Москва почала свою політику "співіснування" з Заходом, американські комуністи стали суперспівіснувальними, щоб тільки хотів із ними співіснувати. Але ніхто в американському народі ними не цікавиться.

Каторжні "шляхи дружби"

У Совєтському Союзі широко стосується переселення робітників і спеціалістів європейських союзних республік у "необжиті простори" Середньої Азії, Сибіру і Далекого Сходу. Крім безпосередньої цілі — будівництва індустрії на тих просторах, кремлівські самодержці використовують переселення людності також для денационалізації, чи точніше русифікації не-російських народів. Позбавлені свого середовища, свого друкованого слова і своїх шкід, робітники не-російських національностей закорінюються в господарський і родинний відношенні на нових місцях, втрачають свою мову та звичай і зливаються з російським оточенням.

Такого роду політика комуністичного режиму викликає здебільша пасивний опір з боку "добровільно" переселюваних, чи точніше депортованих людей з тих чи інших совєтських республік на різні "цільні" та "новобудови". Завезені вантажними вагонами на нові місця поселення, українці, білоруси чи й інші не-росіяни тікають по якомусь часі масово назад на свою батьківщину, використовуючи для цього різні нагоди. Примудряються рятуватися від примусових вивозів чи призначень на такі чи інші становища в різних азійських областях громадяни європейських совєтських республік на різні способи: викручуються станом здоров'я, родинними умовами, шукають протекції, щоб тільки могли залишитися вдома, на батьківщині й працювати на місці, хоч би й на найчорнішій роботі.

Цікавою ілюстрацією з цього погляду можуть бути матеріали, надруковані у рубриці "З останньої пошти" в московській "Правді" з 25 травня ц. р. У відомому там на першому місці листі п. н. "Шляхи дружби ведуть в Ташкент" мова йде про "добровільні" виїзди молоді в Совєтський Узбекистан для відбудови знищеної землетрусом його столиці. Згадується, між іншим, "захоплене" звідомлення газети "Вечірній Київ" про те, що "сотні будівничих, озброєних модерною технікою, виїхали в столицю Узбекистану з Києва". З інших совєтських газет відомо, що везуть туди цілими поїздами українську молодь також з Вінниці, Полтави, Харкова.

В цьому ж самому числі "Правди" і в цій же рубриці надруковано другий лист-допис викладача геологорозвідувального технікуму в Києві В. Наглі з доносами на поодиноких випускників цього технікуму, які відмовляються від їжджати на призначені їм роботи на Далекий Схід, в Казахстан чи в "найдалішні кути" Сибіру, воліючи "прогулюватися під київськими каштанами". Обурюючись з цього приводу, В. Наглі засуджує таких "непатріотичних" випускників, і пропонує карати їх усією, навіть відбираючи дипломи...

Наведені приклади доводять, що населення України добре усвідомлює мету режимного переселення, і починає виявляти чораз сильніший опір проти накідуваних українцям "шляхів дружби", що є насправді шляхами на каторжні роботи.

Д-р Михайло Данилюк

ЗАМІСТЬ ЗВІТУ

I

Уперті приятелі наполегливо домагаються не тільки опінії, чим був або міг би бути УНСОЮ, але й опінії, чим цей Союз фактично є. Просто кажучи — домагаються звіту із останньої його конвенції, а це не так легко зробити, вже хоч би тому, що треба було б передати цілу книгу звітів, що її Головний Уряд вислав делегатам на конвенцію.

Десь, крім ймпонуючих цифр росту УНСОЮ, крім ділових висновків працівників Союзу про організаційну структуру — є ще одна цікава сторінка цієї організації і її останньої конвенції. Це — чергова проба української демократії в дії. З усіма її виявами, що їх може внести різноманітний людський елемент, з усіма примхами, емоціями, "формальними справами", які нічого спільного не мали ані з "формальністю", ані з "справою", але також із тим виявами, що визначили конструктивізм прогресу, здорового думання, що дали закріпили національне обличчя Союзу і залишили його на широкій громадській, народній базі.

Хвальна еміграція деталі знає, навіть ті, не друковані. Але корити політичних враженнями із тою думкою, що їх можна буде колись так передати "туди", на батьківщину предків, своїм рідним, як уже можна буде...

II

26-та конвенція УНСОЮ не була єдиною більшою подією останніх років, але вона була чи не єдиною подією свого роду, що привілеєм найбільш української установи збирала понад чотириста делегатів від великої української громади ЗДА і Канади. Це вийшов справжній парламент "представників народу", що собою заступали не тільки громаду, як таку, але й всі віровизнання, всі політичні національні напрямки, всі території ЗДА, Канади і навіть України, народження "тут" і "там", давноріблені, новоріблені англо-монетні й англо-монетні, але всі українськомовні.

Корифей американської демократії Джефферсон в одному із своїх листів висловився, що коли людина перебирає на себе громадське довір'я — вона повинна вважати себе громадською власністю. Це, мабуть, відноситься і до організацій та установ. І в цьому відношенні УНСОЮ не завів. Двері конвенції були відчинені для всіх зацікавлених спостерігачів, звіти працівників подано до широкого відомого дискусії над звітами і критика були публічними, цифри, дані і добро Союзу стали предметом відкритих дебат, а рішення були виразом волі делегатів, що репрезентували собою ніщо інше, як широку українську, союзну громаду. Через своїх делегатів на конвенції мала вплив широка громада з усіма своїми відтінками, якщо

очевидно, ці відтінки дим були заінтересовані.

Сама конвенція стала власністю делегатів, де не тільки кожний почував себе "паном", але й кожного таким уважали. Делегати ловили кожне слово, і репліки "говорити до трубки" (мікрофона) — це були не жарти, а домагання. Во лому, що треба було б передати цілу книгу звітів, що її Головний Уряд вислав делегатам на конвенцію.

Десь, крім ймпонуючих цифр росту УНСОЮ, крім ділових висновків працівників Союзу про організаційну структуру — є ще одна цікава сторінка цієї організації і її останньої конвенції. Це — чергова проба української демократії в дії. З усіма її виявами, що їх може внести різноманітний людський елемент, з усіма примхами, емоціями, "формальними справами", які нічого спільного не мали ані з "формальністю", ані з "справою", але також із тим виявами, що визначили конструктивізм прогресу, здорового думання, що дали закріпили національне обличчя Союзу і залишили його на широкій громадській, народній базі.

Хвальна еміграція деталі знає, навіть ті, не друковані. Але корити політичних враженнями із тою думкою, що їх можна буде колись так передати "туди", на батьківщину предків, своїм рідним, як уже можна буде...

Українська демократія в дії і цим разом — це були передусім дебати: в залі засідань, поза нею, в комісіях, у кімнатах, при вечері, якої ніхто не мав часу істи, в коридорах, на бенкеті, під церквою, на концерті, згодом знову на нарадах. Отже — великі дебати, війни, не-примусові й відкриті. А потім — компроміс. І ніхто зосібна не виграв, а виграли всі. Знайшлися думки, що вміли уступити, знайшлися людські що вміли по-джентльменськи зрезигнувати, знайшлися демократична більшість, що не ігнорувала меншість, знайшлися люди, що вміли виграли, але знайшлися й такі, що вміли з умішкою конструктивні думки програти. Знайшлися чимало ідей і людей, але не знайшлися настільки гіркої, щоб конвенцію повести по лінії хаосу. Бо й таке в українському житті буває.

Демократія в дії виявила себе в самих нарадах і своє ім характером була соборницькою. Не так часто, на жаль, можна бачити ісправних обох віровизнань за одним столом, а на конвенції їх було видно і було чути. Співісники обох віровизнань у комісіях, у нарадах, у конструктивних дебатах. Люди окремих політичних переконань, люди різного територіального походження, люди різного віку, заціри, дані і добро Союзу стали предметом відкритих дебат, а рішення були виразом волі делегатів, що репрезентували собою ніщо інше, як широку українську, союзну громаду. Через своїх делегатів на конвенції мала вплив широка громада з усіма своїми відтінками, якщо

III

Із звіту приятелям — німа чого не вийшло. Вони й так

НІМЕЦЬКА ДИПЛОМАТІЯ В РУСІ

Мюнхен. — Політичні провідники в Британії і також в Америці можуть вважати, що в Центральній Європі, навіть при поділі Німеччини на дві держави, ніхто не дбає до нормалізації. Але німецька громадська думка не може з цим помиритися.

Про ненормальність ситуації свідчать факти, до яких німці не можуть звикнути: це вбивства німецьких комуністами громадян совєтської зони, що пробувають тікати на Захід із комуністичною "драго". І кожний німець мусить думати: а що, коли Москві заманеться по-слати свої дивізії в Західню Німеччину, щоб "визволити" мешканців Німецької Федеративної Республіки з "капіталістичного рабства"?

Цей острах перед небезпечкою зі Сходу примушує німецьких політиків до обережності в зносинах зі своїми союзниками — сусідами, близькими й далекими, а особливо з Францією.

В Західній Німеччині не поділяють оптимізму ген. де Голля щодо "миротворчості" Москви. Тому німці ніяк не хочуть, щоб військово-політичні заходи територію Федеративної Республіки.

Де Голль заявив, що французьке військо готує покинути територію Західньої Німеччини, якщо її уряд толя захоче, але німці шукають способу, щоб на їх території й надалі перебували дивізії англійські, американські та французькі.

Уряд Франції вирішив вийти з НАТО. До 1-го липня 1967 року всі війська держав цієї оборонної організації мусять залишити територію Франції. Це ставить перед боннським урядом пи-

знання. А якби писати "туди"? Тоді можна було б написати, що "Американська Україна" зробила черговий крок уперед. Це правда, що УНСОЮ своєю формою забезпечена братська установа, але також правда, що своєю суттю і змістом с і німцями він українською національною організацією. І що ця конвенція її такою зментувала. Бо не тільки дивіденди, платні секретарі, відсотки від сум і т. д. були предметом дебат, але така повний діапазон національних справ знайшов свою відбитку на конвенції. Захотіла національне обличчя трьох українських генерацій. Від жертв багатовікових тисяч доларів на народні, наукові, релігійні, молодіжні, видавничі і т. д. справи — аж до резолюцій про українську науку, культуру, про оборону політичного, культурного і релігійного життя на Україні, виключно з обороною Почаївської Лаври — це широкий діапазон настроїв конвенції, серед яких не було ні одного "проти".

Союз має свою 72-річну традицію на національному полі. 26-та конвенція зробила черговий крок на цьому полі. Хтось колись, як доживе, ще напише про це і "туди".

тання: на яких умовах могли б лишатися французькі війська на території Західньої Німеччини, коли вони перестануть належати до НАТО?

Якщо Франція виходить із НАТО, то вона формально перестала бути союзницею членів цієї організації, а також і Західньої Німеччини. Отже, коли французьке військо залишиться в Німеччині, то це буде неначе окупційне військо. Коли ж між Бонном і Парижем був би підписаний договір про подальше перебування французького війська в Федеративній Республіці, то в якій ситуації знаходилося б французьке військо в Німеччині супроти військової частини англійських і американських?

Французький уряд не дав ясної відповіді на меморандум боннського уряду з травня 1966 року. Уряд де Голля відповів на цей меморандум, що французьке військо в Німеччині залишиться, якщо німецький уряд того бажає. Мовляв, юридична сторона цього питання буде пізніше сформульована.

Ця невпевненість примустила німецький уряд приступити до переговорів з Британією: до Лондону вирушив прем'єр Ерґард з міністром закордонних справ Шредером і цілою групою експертів. Кружляють чутки, що після тих нарад Ерґард поїде до Парижу на розмови з де Голлем.

Очевидно, ні одна держава, приналежна до НАТО, не піде за прикладом французького уряду і не вийде з НАТО. Тим менше про це можуть думати в Німеччині. Хоч з виходом Франції із НАТО збільшиться вага Німеччини в цій організації, зокрема через ангажування ЗДА у В'єтнамі, ця перспектива не тішить німецьких політичних провідників. Тут розуміють, що об'єднання Німеччини не вдасться здійснити силою зброї: тільки відпруження між Сходом і Заходом могло б перекопати Москву, що підлі Німеччини на дві держави невіддільні для самих володарів Кремлю, бо цей поділ ховає в собі іскри, з яких може спалахнути небезпечний вогонь.

Союзники Німеччини пробають використати скрутку міжнародну ситуацію тієї країни також фінансово. Уряди ЗДА і Британії домагаються, щоб Німецька Федеративна Республіка оплачувала утримання їхніх військових частин, розташованих у Німеччині. Досі німецький уряд оплачував 60% коштів утримання британської армії, стаціонарної над Райном. Тепер лондонський уряд ставить домагання, щоб Німеччина покорила 100% витрат на ту армію. Невідомо, скільки направить де Голль за свої дивізії, якщо вони залишаться на території Німеччини.

Отже, політичні й фінансові турботи примушують німецький уряд поживляти дипломатичну активність.

Мих. Килпінний

ЧЕН-І: „ВІЙНА НЕМИНУЧА“

Куритба. — 25-го травня відомий бразильський щоденник „О Естадо де Сан Пауло“ подав на першій сторінці широку інформацію зі Стокгольму під наголовком „Пейпінг не довіряє Москві“. В цій інформації читаємо:

„Міністр закордонних справ комуністичного Китаю, Чен-І, 24 травня на пресовій конференції задекларував, що війна зі З'єднаними Державами є неминучою, і що в цьому конфлікті Совєтський Союз схильний стати разом зі З'єднаними Державами, отже ми не можемо мати довір'я до росіян“.

Ільф Брандль, пейпінгський кореспондент шведського ліберального часопису „Дагенс Нігерет“, записав і дівав згоду Чен-І оприлюднити його твердження, що окреслюють політику китайського комуністичного уряду.

Насамперед Чен-І заявив про нібито існуючий совєто-американський „план спільно заволодіти цілим світом“. Отже, Китай не розраховує на допомогу Совєтського Союзу в разі війни із З'єднаними Державами. Чен-І навіть зазначив: „Можливо, що Совєтський Союз почне разом зі З'єднаними Державами війну проти нас“.

На закінчення міністр сказав, що політика китайського комуністичного уряду не змінюється з дня на день, а с, мовляв, твердують непохитно.

Помінаючи випадки проти ЗДА, які є постійними в усіх виступах китайських комуністичних провідників, наведена вище заява Чен-І підсумовує цілу серію поразок Москви після XXIII з'їзду КПСС.

У доповіді Брежнєва та в інших матеріалах того з'їзду з особливою силою підкреслено потребу зберегти єдність світового комуністичного руху з Москвою в провід, а відносно Китаю запропоновано відбутися конференції, на найвищому рівні між совєтськими й китайськими провідниками.

Не встигла же друкарська фарба висохнути на пресових зйітках з XXIII з'їзду, як у Пейпінгу з'явився партійно — урядова делегація Альбанії на чолі з през'єр-міністром Мегметом Шегу, яку надзвичайно урочисто приймали Мао Тсе-тунг, Чжоу Ен-лай та інші червонокитайські бонзи. На прийнятті альбанської делегації секретар ЦК комуністичної партії Китаю, Лі Шао-ші, повідомив про рішення Пейпінгу створити новий Інтернаціонал без участі в ньому „ревізюністів, виродженців та зрадників марксизму — лєнінізму“. А перший заступник китайського прем'єр — міністра, Тенг Шао — пінг, назвавши совєтських лідерів дегенератами, ренегатами і саботажниками, закликав альбанців: „Допомогаймо один одному, борімося пліч-о-пліч проти ревізюністів!“

Після XXIII з'їзду КПСС проголошено спільну югос-

лаво — румунську декларацію про потребу толерування незалежності всіх комуністичних країн і партій, без будь-якої сторонньої зверхності над ними, отже, без „опіки“ Москви чи Пейпінгу.

Відбулася також відома поїздка до Румунії генерального секретаря ЦК КПСС, Леоніда Брежнєва, яка закінчилась фіаском. З пресових вісток виходить, що румунські комуністичні провідники висунули перед Брежнєвим чимало пропозицій, що їх Москва навряд чи погодиться прийняти. Румунці хочуть докорінно зревівувати „Варшавський оборонний пакт та статут КОМЕКОНУ“ і наполюють на видаленні совєтських військ з румунських територій. Як пишуть західні кореспонденти, Брежнєв повернувся з Бухарешту до Москви із „очайним виразом обличчя“.

Після тієї „візити генерального секретаря ЦК КПСС, в Бухарешті влаштували просто демонстративне прийняття новому альбанському посліві Жозіфу Фогасе. На тому прийнятті президент Румунії Шіпу Стойка, проголосив: „... традиційна дружба між нашими країнами посилюється для успіху справи побудови соціалізму“.

XXIII з'їзд КПСС, як бачимо, широко відкрив двері для нових поразок червоної Москви. Вони спляться на Кремль ніби з рогу достатку. А за ними ж поразками позначаться щораз глибший поділ комуністичного табору.

Щодо Пейпінгу, то, очевидно, ЦК КПСС має рацію, коли напередодні XXIII з'їзду розіслав усім комуністичним партіям таємного листа, в якому, серед інших справ, вказував на готування комуністичного Китаю до війни з СССР. Остання заява Чен-І відносно цього не залишає ніякого сумніву.

Говорячи про „неминучу“ війну із ЗДА, китайський міністр закордонних справ дуже цільно в'яже з нею Совєтський Союз. Хто — знає, чи не грає тут головну роль сусідній Сибір, на який у Пейпінгу завжди широко розглядала паща. Але, з огляду на різні умови та обставини, про це відверто висловлюватися не випадає. Недарма в Москві про „далекосхідних друзів“ кажуть: „Кітаець, хотів сміотріти наіскося, а відіть прямо“ („Кітаець, хоч дивиться навскоси, але бачить просто“).

ОП. ВІТРЕ, ВІТРЕ...

Ой вітре, вітре — зайділа ти, ліло не дав молодому Самому Нареченні клекання нарвати?

Розгураганілось ралтом, Пронеслась над садом згуба...

Сто років стояв „свобод дуба“ Укорінем і листавим. Ненамовна сила Його поломала! Ой вітре, вітре — Потрочені віти... Хто ж твоя мила?

ОЛ. ВЕРЕТЕНЧЕНКО

ЛУКА ЛУЦІВ

ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІАЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(4)

Батькове оповідання про св. Валентія „зробило на хлопця велике враження“. Славний лікар Валентій просив у Бога такої слабости, щоб його всі люди боялися. І Господь зівсав на нього недугу, що її пізніше названо іменем цього святого. Протягом 20 років люди втікали від Валентія, аж нарешті він не міг витримати самотності і став просити у Бога смерті. І Бог промовив:

— А видиш! Хто людям служить, той мені служить. Я сотворив чоловіка для людей, і тільки з людьми і через людей він може бути щасливий. Якби я був хотів, щоб він сам собі і через себе був щасливий, я був би зробив його каменем. Якби я був хотів, щоб він тільки мені самому служив, я був би зробив його голем. А так я дав чоловікові найбільший дар — любов до людей, і тою дорогою він може дійти до мене. А ти хотів бути мудрішим і йти напроваді, та й зайшов у дебри, де сидять тоти з кліщами та залізними палицями. Ну, та тепер досить твоєї покути. За те, що ти вперед служив людям і рятував їх, я беру тебе до себе, а твою слабкість лишу людям на пам'ятку: хай перемагають свій страх і відразу і вчаться любити та рятувати одні одних навіть у та-

кім страшнім стані.

— І лікар Валентій — кінчив батько — зробився святым, а його слабкість і досі ходить по людях. А хто рятусь та дозирас хорого на ту слабкість, той має ласку в Пана Бога" (ст. 117).

Тут треба, дещо відбігти від дитячих літ Івана Франка, згадати про те, як совєтські літературознавці використовують цю тему для своїх цілей. В 1885-му році Іван Франко написав поему „Святий Валентій“, у зв'язку з якою А. Каспрук в книжці „Філософські поеми Івана Франка" (Київ, 1965) на 11 і 12 ст. зазначає:

„Як соціаліст за переконанням, революційний борець за щастя трудящих І. Франко у своїх публіцистичних і критичних творах піднісав клич про необхідність працювати для народу, в ім'я свободи, рівності і братерства, в ім'я світлого майбутнього. Пропагуючи ці гуманістичні, соціалістичні ідеї, І. Франко прагнув втілити їх і в художніх творах.“

Одним із перших творів на цю тему була поема І. Франка „Святий Валентій“, написана у 1885 р."

Каспрук знає Франкове оповідання „У кузні" (1902), але не згадує ширше про нього, бож його, як ми бачили вище, не можна уважати за „вір... атеїста і соціаліста", як пише про поему „Святий Валентій" совєтський літературознавець на 22-ій сторінці своєї книжки. Треба підкреслити, що ця тема за життя Франка не була надрукована, і нема її в совєтському 20-томнику Франкових творів, виданих у двадцятих роках.

Та вертаймося до Франкового батька. Він не тер-

пів обмови і обсуджування несприятних, і, коли „кому затався язик у той бік“, зручним зворотом збивав його з дороги, а молодшого то таї й картав: „не пхай носа до чужого проса“. Не любив Яць коваль нічого соромичного. („У кузні" ст. 113).

В оповіданні „Малий Мирон" Франко пише про свого батька таке:

„Батько втішався ним (Мироном) і каже, що він чудово — розумна дитина, але батько, звісна річ, сторонничий суддя. Та ще й Миронів батько — чоловік уже в літах, ледве дочекався дитини, все вона в нього і золота, і розумна, і гарна" (Н, ст. 1).

„Малий Мирон" дуже любив свого батька. Пізнаючи себе самого і властивості своїх органів почуття, він біжить до батька, підскакуючи, щоб похвалитися відкриттям:

„Татуню, татуню! Я щось знаю! Та що таке, моя дитино?"

Я знаю, що чоловік очима видить. — По батьковим лицю чоловік чує усім.

— А вухами чує кудкудакання а пальцями шум.

— Як, як?

